

Maailma dopinguvastase koodeksi 2015 tutvustamine sportlastele

Elina Kivinukk

elina.kivinukk@antidoping.ee

sügis 2014

Miks dopinguga vastu võidelda?

- 1) Tekitab ebavõrdset eelist spordis
- 2) On kahjulik sportlase tervisele
- 3) Kahjustab spordi vaimu

Maailma dopinguvastase koodeksi eesmärk on kaitsta nende sportlaste õigusi, kes spordivad puhtalt ja ausalt.

Mis on koodeks?

- Koodeks seab raami dopinguvastasele süsteemile.
- Koodeksi on heaks kiitnud kogu olümpialiikumine, paljud maailma spordiorganisatsioonid ja riiklikud dopinguvastased organisatsioonid.
- Koodeks jõustus esimest korda 2004. aasta juulis.
- Koodeksi terviktekst on kättesaadav WADA veebilehelt.
- Rahvusvahelised standardid (keelatud ainete ja võtete nimekiri, testimine/uurimine, TUE, laborid ning eraelu puutumatus ja isikuandmete kaitse)

Kellele koodeks kehtib?

- Kõigile riikliku ja rahvusvahelise taseme sportlastele

Rahvusvahelise taseme sportlane – staatuse määrab rahvusvaheline alaliit (IF)

Riikliku taseme sportlane – staatuse määrab kohalik dopinguvastane organisatsioon (Eestis EAD)

- Harrastusspordiga tegelevad inimesed kuuluvad samuti kohaliku dopinguvastase organisatsiooni volialasse

Sportlase kohustused

- Te peate teadma ja täitma kõiki dopinguvastaseid eeskirju ja reegleid.
- Te peate vastutama selle eest, mida te manustate, see tähendab selle eest, mida te sööte ja joote ning mis võib sattuda teie organismi.
- Te peate olema proovide võtmiseks kättesaadav.
- Te peate teavitama meditsiinilist personali sellest, et nad ei tohi teile anda keelatud aineid.
- Te peate tegema koostööd dopinguvastaste organisatsioonidega.

Sportlase abipersonali kohustused

- Nad peavad teadma ja täitma kõiki dopinguvastaseid eeskirju ja reegleid.
- Nad peavad tegema koostööd sportlaste testimise programmiga.
- Nad peavad kasutama oma mõjujõudu selleks, et levitada puhast sporti pooldavat mõtteviisi.
- Nad peavad tegema koostööd dopinguvastaste organisatsioonidega.
- Nad ei tohi kasutada ega vallata keelatud aineid või võtteid ilma mõjuva põhjuseta.

Mis on doping? 1/2



Eesti Antidoping

- 1) Positiivne test.
- 2) Sportlasepoolne keelatud aine või võtte kasutamine.
- 3) Dopingukontrolli ükskõik millise osaga manipuleerimine või manipuleerimise katse.
- 4) Keelatud aine või keelatud võtte valdamine.
- 5) Mis tahes keelatud aine või keelatud võtte edasiandmine või edasiandmise katse.
- 6) Keelatud aine või võtte sportlasele manustamine või manustamise katse.

Mis on doping? 2/2

7) Osavõtt.

8) Keelatud seotus.

9) Asukohateabega seotud rikkumine.

10) Proovi võtmisest kõrvalehoidmine, sellest keeldumine või selles mitteosalemine.

Dopinguvastase reegli rikkumist võidakse tõendada mis tahes usaldusväärsete vahenditega.

Teadmatus ei ole kunagi vabandus

- Sportlasele lasub alati vastutus selle eest, mida tema organismist leitakse.
- Sportlane peab omalt poolt kõik tegema, et tema organismi keelatud aineid ei satuks.

Aga toidulisandid?

- Ärge võtke toidulisandit, kui teil on vähimgi kahtlus selle koostise suhtes.
- Eesti Antidoping on koostanud kaks abimaterjali toidulisandite tarvitamise kohta, vt www.antidoping.ee/toidulisandid

Mis on keelatud seotus?

- Sportlane ei tohi teha koostööd juhendajate, treenerite, arstide või muude isikutega, kellele on määratud võistluskeeld dopinguvastase reegli rikkumise tõttu või kes on kriminaalkorras või kutsealase distsiplinaarmenetluse raames mõistetud süüdi dopinguga seotud teos (vt artikkel 2.10)
- Näiteks on keelatud seotuseks treenimis-, strateegia-, toitumis- või ravialase nõuande saamine, samuti nõustamise, ravi või retseptide saamine. Lisaks sellele ei tohi selline sportlase tugiisik töötada agendi või esindajana.

Keelatud ainete ja võtete nimekiri

- Keelatud ainete ja võtete nimekirja koostab WADA.
- Seda täiendatakse korra aastas (1. jaanuaril)

Nimekiri jaguneb:

- 1) aineteks, mis on keelatud igal ajal
- 2) aineteks, mis on keelatud võistluse ajal

Kuidas satub aine nimekirja?

➤ Vastab kahele tingimusele kolmest:

- 1) Parandab sportlikku sooritusvõimet
- 2) On tervisele kahjulik
- 3) Kahjustab spordi vaimu

Mis on TUE?

- TUE - Therapeutic Use Exemption - raviotstarbelise kasutuse erand
- Kui sportlase dopinguproovist leitakse keelatud aine, aga selle tarbimine on meditsiiniliselt õigustatud, kaitseb TUE sportlast karistuse eest.
- TUE taotlus tuleb esitada kas rahvuslikule antidopinguorganisatsioonile või rahvusvahelisele spordialaliidule.
- TUE tuleb taotleda enne ravimi tarvitama hakkamist!

Testimine, proovide võtt ja analüüs

- Igal dopinguvastasel organisatsioonil, kelle volialasse sportlane kuulub, on õigus võtta sportlaselt igal ajal või kohas uriini- ja/või vereproove ning lasta neid dopinguvastasel eesmärgil analüüsida.
- Proovide võtmise kord (11 sammu) on kõikjal ja kõigile sportlastele ühtne.
- Proove võivad analüüsida vaid WADA poolt akrediteeritud laborid.

Kui kaua proove säilitatakse?

- Proove võidakse külmutada, säilitada ja uuesti analüüsida 10 aastat.

Asukohateave (ADAMS)

- Asukohateabega seotud nõuete esmane eesmärk on lihtsustada võistlusvälist testimist.
- Kui te ei esita õigel ajal oma kvartaalset teadet, tähendab see asukohateabe esitamata jätmist (*Filing Failure*).
- Kui te ei viibi kohas, kus te olete lubanud viibida igapäevase ühe tunni pikkuse ajavahemiku jooksul, tähendab see testimiselt puudumist (*Missed Test*).
- Asukohateabe esitamata jätmine ja/või testimiselt puudumine kolmel korral 12 kuu jooksul tähendab dopinguvastase reegli rikkumist.

Mis on ADAMS?

- ADAMS – Anti-Doping Administration & Management System
- ADAMSiis esitavad sportlased oma asukohateabe informatsiooni nende võistlusväliste testimiste planeerimiseks.
- ADAMSiis talletatakse laboritulemused, TUEd ja teave dopinguvastaste reeglite rikkumiste kohta.
- Sportlasel on juurdepääs oma andmetele ADAMSiis.

Dopinguvastaste reeglite rikkumise tagajärjed

- Dopinguvastase reegli rikkumine võib kaasa tuua:
 - tulemuste tühistamise
 - võistluskeelu
 - rikkumise kohustuslikus korras avalikustamise
 - võimalikud rahalised karistused

Võistluskeeld

- Tahtlikult reegleid rikkuvate isikute võistluskeeld on 4 (neli) aastat.
- Karistuse pikkus sõltub:
 - 1) rikkumise laadist,
 - 2) kasutatud keelatud ainest või võttest,
 - 3) sportlase käitumisest ja süüastmest.

Koostöö ja oluline abi

- Puhta spordi tagamiseks on hädavajalik sportlaste ja muude selliste isikute koostöö, kes tunnistavad oma vigu ning on dopingualaste rikkumiste päevavalgele toomiseks valmis esile astuma.
- Võistluskeelu pikkust võidakse vähendada (kuni 1/2 võrra), kui sportlane teeb ülestunnistuse omal algatusel.

Sportlane sotsiaalmeedias

- Antidopingu teemadel võib sõna võtta
- Puhta spordi kaitseks võib oma arvamust avaldada
- Oma avaldustega saab eeskujuks olla

Slaidid on tehtud WADA koostatud sportlaste juhendi põhjal

Ingliskeelne versioon <https://www.wada-ama.org/en/resources/the-code/athlete-reference-guide-to-2015-code-online-version>

Detsember 2014